

Bc. Aleš Houra

Srovnávací překladová studie českých překladových ekvivalentů pragmatických částic *now* a *well* v elektronických paralelních textech / A contrastive study of the Czech translation equivalents of the pragmatic markers *now* and *well* in electronic parallel texts

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, duben 2014, 90 stran + příloha

Posudek oponenta

Bc. Aleš Houra si ve své diplomové práci klade za cíl popsat překladové ekvivalenty dvou pragmatických částic (*now* a *well*) s předpokladem, že překlad osvětlí jejich funkci, která je ve vysokém stupni závislá na kontextu a vztahu mluvčích, a také ukáže prostředky, které má čeština pro překlad k dispozici.

V rozsáhlé teoretické části autor sebezáchovně jen velmi stručně nastiňuje složitost problematiky a potažmo terminologii na poli diskurzních markerů (DMs), a soustředí se primárně na popisy funkcí *now* a *well* v různých studiích, včetně dosavadních kontrastivních přístupů a argumentů pro vhodnost jejich aplikace při studiu diskurzních částic v situaci, kdy nutně jde o psaný dialog. Hlavní obtíží při studiu DMs je jejich polyfunkčnost a začleňování jednotlivých funkcí z různých úrovní do popisu (textová, interpersonální, atd.). I z tohoto důvodu proto se někteří autoři snaží o vymezení poziční, prozodické či kolokační. Pro velkou rozmanitost popisů se mohl autor pokusit o nějaké srovnání či vlastní návrh (schematizace, hierarchizace či výčet funkcí), který by alespoň minimálně získané poznatky systematizoval (v některých pasážích je teoretická část repetitivní a hůře přehledná). Ve srovnání s *well* je *now* zkoumáno méně, a, ačkoliv obě původní adverbia mají podobné funkce, nejsou automaticky zaměnitelná (*well* je odkazuje zpět i dopředu v textu, *now* pouze dopředu). Nelogickým se v teoretické části zdá zařazení oddílu 2.2.2.5 až za srovnání obou částic.

Empirická část je založena na 112 příkladech z *InterCorpu*, vybraných dle podskupin nejčastější kolokátů obou částic vyskytujících se v přímé řeči v anglických zdrojových větách. Lze blíže specifikovat postup ze str. 27: „*Furthermore, out of the total number of all collocates, only those were selected that were not only among the most frequent ones, but they were symptomatic of both pragmatic markers in a way that they reflected the use of the marker-collocate sequence with regard to the theoretical background discussed.*“? A podobně *randomly omitting 22 occurrences*, str. 29).

Rozdělení analýzy podle kolokačních podskupin (*Now, I a Well, I, Now, if a Well, if*, atd.), kdy pro každou podává autor přehled překladových ekvivalentů (s častou absencí přímého ekvivalentu) je zajímavé a účelné, protože umožňuje snazší identifikaci funkcí částic – kolokace s osobními zájmeny, posesivy (potažmo vokativy), slovesy smyslového vnímání či imperativy první osoby. Navíc umožňuje srovnání *now* a *well* v těchto specifických kontextech (ve kterých částech práce je toto srovnání přítomno?). Analýza je velmi detailní a rozsáhlá, místy nacházíme formulační nepřesnosti či přehlédnutí, např. str. 38, př. (15) není imperativ, na str. 46, v př. (34) je *look* chápáno jako pragmatická částice, na str. 47 jako lexikální sloveso.

Část 3.3 pak shrnuje ekvivalenty pro každou částici zvlášť a shledává, že pro *now* je protějšek často chybějící (ve 30%), případně *ted'* 27% (tento údaj je však uveden až na str. 70 v 3.3.3, podobně souhrnný údaj pro *no* na str. 71) a že některé ekvivalenty odpovídají pouze konkrétním kolokacím. U *well* dochází k vypuštění méně často (20%) a škála protějšků je širší. Při srovnání protějšků z obou skupin nachází autor průnik ve třech prostředcích (*tak, nu a ale*), což jej vede k závěru, že obě částice mohou být zaměnitelné nebo že čeští překladatelé nedokáží mezi nimi dostatečně diferencovat (odpověď na první aspekt mohla být součástí srovnání v rámci jednotlivých kolokačních podskupin, viz můj dotaz v řádku 6 tohoto odstavce).

V diskuzi výsledků autor poukazuje na rozdíly mezi češtinou a angličtinou ve využití pragmatických částic českými překladateli a porovnává autentické příklady s ekvivalenty, které nabízí anglicko-český slovník (*Lingea*).

Patrně asi i vzhledem k délce textu nacházíme některé formulační složitosti či nejasnosti. Jak rozumět formulaci na str. 41 ..., *the reason for their inclusion is that these sequences are semantically salient?*. Autor také často pracuje s *broader context*, přičemž z textu se zdá, že jde o pouze větný kontext (např. str. 44 nebo 49). Jak si autor vysvětluje, že ve skupině *now, my a well, my*, „*my definitely does occur with these two markers by accident*“ (str. 43)? Po stránce jazykového vyjadřování by textu prospěla větší ekonomičnost (místy redundantní či opakující se formulace), jazykových chyb je málo (např. *signalize*, str. 64, či *it* ve srovnávacích konstrukcích, interpunkce). Po technické stránce je práce zpracována poměrně pečlivě (často citovaná studie Aijmer and Simon-Vanderbergen (2003) není v bibliografii, někde je uváděno jako (2002), např. na str. 18; resumé řazeno před bibliografií).

Celkově lze říci, že se autorovi zadaný a poměrně náročný úkol podařilo splnit. Systematicky a patrným zaujetím analyzoval příklady získané z autentických překladů, provedl četná srovnání a výsledky, přes jejich určitou fragmentární povahu, dokázal interpretovat.

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Aleše Houry kritéria kladená na diplomové práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře* či *výborně*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.